

KORONAVIRUSPANDEMIAN VAIKUTUS NUORTEN MATKAILUUN

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma, Hämeenlinna

Syksy 2023

Niina Lehtoväre

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten nuorten aikuisten matkailukäyttäytyminen on muuttunut vuonna 2020 alkaneen koronapandemian (covid-19) jälkeen. Opinnäytetyö on toteutettu itsenäisenä tutkimuksena vuonna 2023.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään koronaviruspandemian tilannetta, matkailun käsitteitä, aikaisempia tutkimuksia ja virtuaalimatkoja. Teoriapohja auttaa selventämään koronaviruksen vaiheita, matkailuun liittyvää sanastoa sekä aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyössä on käytetty laadullista tutkimusmenetelmää. Työtä varten on haastateltu kymmentä 20–35-vuotiasta nuorta aikuista Uudenmaan ja Varsinais-Suomen alueelta. Tutkimus on toteutettu puhelinhaastatteluna vuoden 2023 elokuussa.

Tutkimuksen perusteella kotimaanmatkailu on lisääntynyt koronapandemian aikana ja vielä sen jälkeenkin. Virtuaaliset matkat ja tapahtumat kiinnostavat hieman, mutta perinteisiltä matkoilta kaivataan edelleen esimerkiksi aitoa kokemusta, lämpöä ja valoa.

Koronapandemiaa ei pidetä enää riskinä matkoja suunniteltaessa, mutta uutena ajankohtaisena riskinä haastateltavia huolestuttaa esimerkiksi Ukrainan sota, rikosten lisääntyminen sekä ilmastonmuutokseen liittyvät sään ääri-ilmiöt.

Avainsanat koronavirus, matkailu, laadullinen tutkimus

Sivut 35 sivua ja liitteitä 1 sivu

Author Niina Lehtoväre

Year 2023

Subject The impact of the coronaviruspandemic on youth tourism

Supervisors Eerika Kiuru

ABSTRACT

The aim of the thesis was to find out how the travel behavior of young adults has changed since the covid-19 pandemic that started in 2020. The thesis was completed as an independent study in 2023.

The theory part of the thesis discusses the situation of the coronavirus pandemic, concepts of tourism, previous studies and virtual trips. The theory base helps to clarify the stages of the coronavirus, vocabulary related to tourism and previous studies related to the topic.

A qualitative research method has been used in the thesis. Ten young adults aged 20-35 from Uusimaa and Varsinais-Suomi have been interviewed for the work. The research was carried out as a telephone interview in August 2023.

Based on the research, domestic tourism has increased during the corona pandemic and even after it. Virtual trips and events spike a little bit of interest, but traditional trips are still sought after because they offer a genuine experience, warmth and light. The corona pandemic is no longer considered a risk when planning trips, but there are now new risks that the interviewees are worried about. For example, the war in Ukraine, the increase in crime and extreme weather phenomena related to climate change.

Keywords coronavirus, travelling, qualitative research.

Pages 35 pages and appendices 1 page

Sisälllys

1	JOHDANTO.....	1
2	KORONAVIRUSPANDEMIA JA MATKAILU.....	3
2.1	Koronatilanteen vaiheet	3
2.2	Matkailun käsitteitä	4
2.3	Koronaviruspandemian ehkäisytoimenpiteet	7
2.4	Koronaviruspandemia ja matkustaminen pandemian aikana	8
2.5	Matkailun riskeihin varautuminen.....	8
2.6	Vastuullinen matkustaminen	9
2.7	Vuoden 2020 tutkimus koronaan ja matkustamiseen liittyen	10
2.8	Matkailun vastuullisuuteen liittyvät aikaisemmat tutkimukset	11
2.9	Matkailun skenaariot vuonna 2030	12
3	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	13
3.1	Lähtötilanne	13
3.2	Aikataulu ja eri työvaiheet	14
3.3	Tutkimuksen toteutus	15
3.4	Tiedonkeruumenetelmät	15
3.5	Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö	16
4	TUTKIMUSTULOKSET	17
4.1	Haastattelu.....	17
4.2	Koronan vaikutus matkailuintoon.....	17
4.3	Virtuaalimatkat	18
4.4	Tulevaisuuden matkailu	20
4.5	Matkailuun vaikuttavat riskit	22
4.6	Koronan vaikutus matkailun vastuullisuuteen.....	24
5	TULOSTEN TARKASTELU	25
5.1	Eettisyys ja luotettavuus	25
5.2	Keskeiset tulokset	26
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	27
6.1	Vertaus aikaisempaan tutkimukseen.....	28
6.2	Kehitysehdotukset	29
7	POHDINTA.....	31
	LÄHTEET	32

Liitteet

Liite 1 Haastattelun kysymykset

1 JOHDANTO

Koronaviruksen (covid-19) aiheuttama tauti julistettiin maailmanlaajuisesti pandemiaksi keväällä 2020. Virus mullisti hyvinkin nopeasti maailmantilanteen ja vaikutti usean ihmisen elämään. Koronapandemian vuoksi ihmisiä esimerkiksi lomautettiin runsaasti ja eri maihin asetettiin erinäisiä matkustusrajoituksia. Maiden rajoja myös suljettiin kokonaan ja eri maissa määrättiin pakollisia koronavirustestejä ja terveystarkastuksia maiden rajoille. Keväällä 2022 kokoontumisten ja matkailun rajoituksia vähitellen purettiin koronarokotusten tulon myötä. Vuonna 2023 koronaviruspandemia ei juurikaan enää näy Suomen katukuvassa, mutta täysin varmaa tietoa ei ole mahdollisista tulevista ja jopa vaarallisemmista koronan virusmuunnoksista. (Valtioneuvosto, 2022)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu itsenäisenä tutkimuksena vuoden 2023 aikana. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, onko koronaviruspandemian aiheuttamilla toimilla ja poikkeustilalla ollut vaikutusta matkailuun ja ovatko ihmisten ajatukset matkustelusta muuttuneet koronapandemian aikana sekä miten matkailukäyttäytyminen on muuttunut. Opinnäytetyötä varten on haastateltu elokuun 2023 aikana yhteensä kymmentä 20–35-vuotiasta nuorta aikuista ja heidän antamia vastauksia on hyödynnetty tutkimusta varten.

Tutkimuksen avulla matkailupalveluita tarjoavat yritykset saavat arvokasta tietoa siitä, miten nuorten henkilöiden mielipiteet matkustamiseen liittyen ovat muuttuneet koronaviruspandemian myötä ja miten he voisivat parhaiten vastata mahdollisesti muuttuneeseen matkailukäyttäytymiseen.

Aihe on mielenkiintoinen ja ajankohtainen, koska keväällä 2020 maailmanlaajuisesti koronapandemiaksi julistettu virus on mullistanut monen nuoren ihmisen elämän. Uskoisin, että koronan vuoksi asetetuilla poikkeustoimilla on ollut ainakin hieman vaikutusta nuorten ihmisten ajatuksiin matkustamisesta. Syksyllä 2021 uudelleen asetettuja koronarajoituksia alettiin purkaa kevään 2022 aikana Suomessa sekä maailmanlaajuisesti. Suomeen ei ole vuonna 2023 tullut uusia rajoitustoimenpiteitä koronavirukseen liittyen.

Yksi tämän työn suurin haaste on ollut maailman jatkuvasti muuttuva koronavirustilanne ja aiheeseen liittyvien aikaisempien tutkimusten vähäinen määrä. Valitsin kyseisen aiheen opinnäytetyölleni, koska itse työskentelen omassa työssäni päivittäin ympäri maailmaa matkustavien asiakkaiden parissa ja on hyvin mielenkiintoista selvittää koronaviruksen vaikutusta matkustamisen mielipiteisiin ja mahdolliseen vastuullisempaan matkustamiseen. Olen itse huomannut omaa työtäni matkailevien ihmisten parissa tehdessäni, että suomalaiset suosivat vuosina 2020–2022 entistä enemmän Suomen ja Euroopan matkailua ja kaukomaiden eli esimerkiksi Thaimaan matkailu on selvästi vähentynyt. Omien havaintojeni mukaan vasta vuonna 2023 suomalaiset ovat alkaneet matkustaa entistä enemmän myös kaukomailla, esimerkiksi Thaimaassa. Olen seurannut hyvinkin tiiviisti ja aktiivisesti keväästä 2020 alkaen uutisia koronaviruspandemiaan ja sen matkusteluinnon vaikutuksiin liittyen.

Työni alkuvaiheessa olevassa teoriaosuudessa käydään läpi esimerkiksi koronapandemian eri vaiheita, matkustamista koronapandemian aikana, matkailun yleisiä käsitteitä ja vastuulliseen matkailuun liittyviä näkökulmia ja vaikutuksia sekä opinnäytetyön rakennetta. Seuraavassa osiossani on kuvattu aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen. Kolmannessa osiossa on kuvattu tarkemmin mikä on tutkimuksellinen opinnäytetyö ja miten ja miksi opinnäytetyö on käytännössä toteutettu. Neljännessä osuudessa on kuvattu tarkemmin tutkimuksen suunnittelu, tulokset ja toteutus. Viidennessä osiossa on pohdittu tarkemmin esimerkiksi luotettavuutta ja eettisyyttä sekä kehitysehdotuksia. Viides osio sisältää myös johdannon ja pohdinnan.

Tämän opinnäytetyön päätutkimuskysymykset olivat:

- miten koronaviruspandemia on vaikuttanut nuorten tulevaisuuden matkailusuunnitelmiin?
- miten koronaviruspandemia on vaikuttanut nuorten matkailun riskitietoisuuteen?
- miten koronaviruspandemia on muuttanut nuorten käsitystä vastuullisesta matkailusta?

Tutkimus on rajattu koskemaan nuoria 20–35-vuotiaita Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa asuvia aikuisia. Tutkimus on tehty elokuussa 2023 puhelinhaastatteluna kymmenelle nuorelle aikuiselle. Tutkimus on rajattu koskemaan koronaviruspandemian merkitystä tulevaisuuden matkailuun, riskitietoisuuteen ja vastuulliseen matkailuun. Haastattelussa

neljä kysymystä koskee koronaviruspandemian merkitystä tulevaisuuden matkailuun, kaksi kysymystä koskee matkailun riskejä ja kaksi kysymystä koskee mielipiteitä vastuullisesta matkailusta.

2 KORONAVIRUSPANDEMIA JA MATKAILU

2.1 Koronatilanteen vaiheet

Pandemialla tarkoitetaan laajasti levinnyttä epidemiaa, joka alkaa tietyltä alueelta ja leviää nopeasti, eli noin 1–2 vuodessa koko maapallon alueelle. Pandemian aiheuttajavirus on uudentyyppinen eikä maapallon ihmisillä ole immunitteettia sitä vastaan. (Duodecim, 2020)

Korona julistettiin pandemiaksi maaliskuussa 2020. Tällä hetkellä, eli syksyllä 2023 koronaviruspandemia ei juurikaan enää näy Suomen katukuvassa ja esimerkiksi kasvomaskit ovat poistuneet lähes kokonaan kansalaisten kasvoilta. Koronavirusta on kuitenkin syksyllä 2023 ollut paljon liikkeellä Suomessa, mutta se ei enää aiheuta saman verran vakavaa tautimuotoa kuin vuosina 2020–2022. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen, eli THL:n mukaan Suomessa todettiin eniten koronavirustartuntoja tammikuun ensimmäisellä viikolla vuonna 2022, jolloin Suomessa todettiin 60 661 koronavirustartuntaa. Tämänhetkistä koronaviruksen tarkkaa tautitilannetta on mahdotonta sanoa, koska läheskään kaikkia koronavirustartunnan saaneita ei enää tilastoida. Koronavirustartunnasta johtuvia kuolemia todettiin Suomessa eniten maaliskuussa 2022 viikolla 13. Suomessa todettiin kyseisen viikon aikana yhteensä 151 koronaviruksesta johtuvaa kuolemaa. Vuonna 2023 koronaviruksesta johtuvia kuolemia on todettu eniten tammikuun ensimmäisellä viikolla vuonna 2023, jolloin todettiin yhteensä 63 kuolemaa. Nyt syksyllä 2023 koronaan liittyviä kuolemantapauksia ei ole todettu kahtena viikkona ollenkaan ja enimmillään kuolemantapauksia on todettu 28. Näiden tilastojen mukaan koronaviruspandemiaan liittyvät kuolemat ovat selkeästi vähentyneet Suomessa. (THL, 2023)

On oletettu, että koronavirus lähti leviämään joulukuussa 2019 kiinalaisesta Wuhanin kaupungista. Suomessa se aiheutti poikkeustilan ensimmäisen kerran maaliskuussa 2020, jolloin myös valmiuslaki otettiin muutaman kuukauden ajaksi käyttöön. Valmiuslaki ei ole

ollut Suomessa käytössä ennen koronaviruspandemiaa moneen kymmeneen vuoteen. Kyseessä on täysin uusi, aiemmin tuntematon koronavirus, tieteellisestä nimekseen SARS-CoV-2. Se nimettiin sen sukulaisviruksen SARS-koronaviruksen mukaan nimityksellä COVID-19, eli corona, virus, disease (suomeksi korona, virus, tauti) (THL, 2021)

Oletettavasti uusi koronavirus on lähtöisin yksittäisestä tartunnasta, joka on tapahtunut eläimestä ihmiseen. On myös arveltu, että virus on voinut tarttua eläimestä ihmiseen jo ennen joulukuuta 2019 ja tartunnan saaneita olisi ollut useampia. Yksittäisen tartunnan jälkeen koronavirus on alkanut levitä ihmisten keskuudessa. On kuitenkin lähes mahdottomuus saada selville täydellistä totuutta koronaviruksen alkuperälle. (THL, 2021)

Koronaviruspandemian vuoksi otettiin käyttöön useita liikkumisen ja matkustamisen rajoituksia. Nämä rajoitukset vaikuttivat erityisesti matkailualaan. Euroopan Unionin komissio tuki jonkun verran matkailualan yrityksiä, mutta tuesta huolimatta matkailuala on ollut kovissa vaikeuksissa (Euroopan komissio, n.d.)

Maailman terveysjärjestö WHO ei ole enää 5.5.2023 jälkeen pitänyt koronavirusta kansainvälisenä terveysuhkana. Euroopan unioni, sen jäsenvaltiot sekä Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus luopuivat myös koronapandemian vuoksi määräytyistä erinäisistä poikkeusjärjestelyistä. Koronavirusta ei ole pidetty Suomessa enää yleisvaarallisena tartuntatautina 30.6.2023 jälkeen. Nykyään koronavirusta pidetään valvottavana tartuntatautina. (Valtioneuvosto, 2023)

Suomessa ei ole ollut enää vuonna 2023 koronaviruspandemiaan liittyviä matkustusrajoituksia. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomeen tulevien matkustajien ei tarvitse enää esittää koronavirukseen liittyviä todistuksia tai heidän ei tarvitse mennä koronatesteihin. (Valtioneuvosto, 2023)

2.2 Matkailun käsitteitä

Asuinmaalla tarkoitetaan maata, jossa henkilö on asunut suurimman osan ajastaan viimeisen vuoden, eli 12 kuukauden ajan. (Tilastokeskus, n.d.)

Kotimaanmatkalla tarkoitetaan sitä, että henkilö matkustaa oman asuinmaansa sisällä, mutta hänen tavallisen asuinympäristönsä ulkopuolelle ja on siellä enintään yhden vuoden eli 12 kuukauden ajan. (Tilastokeskus, n.d.)

Lyhyt matka tarkoittaa 1–3 yötä kestävästä matkaa. (Tilastokeskus, n.d.)

Lähialuematkailulla tarkoitetaan lyhyttä matkaa esimerkiksi naapurimaihin tai lähellä oleviin maihin. Suomessa lähialuematkailu tarkoittaa esimerkiksi matkoja Ruotsiin, Viroon, Venäjälle, Norjaan, Tanskaan, Latviaan ja Liettuaan. Lähialuematkojen piiriin kuuluu vapaa-ajanmatkat, työ- ja kokousmatkat, yöpymisen sisältävät matkat, päivämatkat ja risteilyt Itämeren alueella. (Tilastokeskus, n.d.)

Majoituksella tarkoitetaan maksullista tai maksutonta majoitustilaa, joka on säännöllisesti tai satunnaisesti tarjolla matkailijalle (Tilastokeskus, n.d.)

Matkailija tarkoittaa henkilöä, joka viettää vähintään yhden yön matkakohteessa maksullisessa tai maksuttomassa majoituksessa. Kansainvälinen matkailija on henkilö, joka viettää vähintään yhden yön ulkomailla ja kotimaanmatkailija on henkilö, joka viettää vähintään yhden yön kotimaassaan. Päivämatkailijalla tarkoitetaan henkilöä, joka ei yövy ollenkaan matkansa aikana. (Tilastokeskus, n.d.)

Matkailulla tarkoitetaan sitä, että henkilö matkustaa tavanomaisen ympäristönsä ulkopuolella olevaan paikkaan ja on siellä yhtäjaksoisesti enintään yhden vuoden, eli 12 kuukauden ajan. Erilaisia matkailun tarkoituksia on esimerkiksi opintomatka, vapaa-ajan matka ja liikematka. (Tilastokeskus, n.d.)

Matkailukulutuksella tarkoitetaan matkan kokonaiskuluja, jotka matkailija tai joku muu maksaa hänen puolestaan. Matkan kuluiksi lasketaan menot tavaroihin ja palveluihin matkustuksen aikana, matkakohteessa, ennen matkaa ja matkan jälkeen. Henkilöliikennepalvelut lasketaan myös matkan kuluihin mukaan. (Tilastokeskus, n.d.)

Matkan kestolla tarkoitetaan sitä aikaa, jonka matkailija on poissa kotoa. Matka alkaa henkilön kotoa ja päättyy henkilön kotiin. (Tilastokeskus, n.d.)

Pakettimatalla tarkoitetaan matkanjärjestäjän ennakkoon kokoamaa matkailupalvelua, eli valmismatkaa ja se ostetaan omana kokonaisuutenaan. Pakettimatka sisältää aina vähintään matkat ja majoituksen. Tämän lisäksi pakettimatkaan voi sisältyä erilaisia aterioita, bussimatkoja, autonvuokra, pääsyliput, retket, ohjelmat tai hoidot. (Tilastokeskus, n.d.)

Pitkä matka tarkoittaa vähintään neljän yön yöpymistä, mutta enintään vuoden eli 12 kuukauden kestävä matkaa. (Tilastokeskus, n.d.)

Päivämatkalla tarkoitetaan matkaa, jossa matkailija ei yövy matkan aikana ja viipty matkakohteessa alle 24 tuntia sekä lähtee ja saapuu matkalta saman vuorokauden aikana. Päiväkävijän päivämatka voi suuntautua kotimaahan tai ulkomaille. (Tilastokeskus, n.d.)

Tavanomainen elinpiiri tarkoittaa henkilön lähiympäristöä, johon kuuluu esimerkiksi henkilön koti sekä työskentelypaikka ja opiskelupaikka sekä erinäiset palvelut (esimerkiksi kauppa ja apteekki, pankkipalvelut sekä ruokakauppa.) Tavanomaiseen elinpiiriin voi kuulua myös esimerkiksi vapaa-ajanasunto, jos siellä käydään usein. (Tilastokeskus, n.d.)

Työmatkalla tarkoitetaan sitä, että henkilö matkustaa työn tai ammatillisen toiminnan puolesta tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolelle. Työmatkoihin kuuluu esimerkiksi osto- ja myyntimatkat, kokous- ja konferenssimatkat, virkamatkat, kurssit ja palkintomatkat. (Tilastokeskus, n.d.)

Ulkomaanmatkalla tarkoitetaan sitä, että henkilö matkustaa toiseen maahan tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle vapaa-ajan matkalle, työmatkalle tai jonkun myyn syyn vuoksi. Matkan enimmäiskestoksi on määritelty yksi vuosi eli 12 kuukautta. (Tilastokeskus, n.d.)

Vapaa-ajanmatkalla tarkoitetaan matkaa, joka on tehty tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle ja se ei ole työ- tai kokousmatka vaan sen tarkoituksena on esimerkiksi ajanviete, lomailu, virkistys, rentoutuminen tai harrastus. Matkakohde voi olla esimerkiksi mökki, hotelli, sukulaisten tai ystävien koti tai risteily. (Tilastokeskus, n.d.)

Virtuaalimatalla tarkoitetaan matkaa, jossa ei matkusteta matkakohteeseen paikan päälle, vaan matkalle osallistutaan virtuaalisesti esimerkiksi zoomin kautta. Virtuaalimatalla voi olla reaaliaikainen matkaopas esittelemässä matkakohdetta tai kyseessä voi olla etukäteen nauhoitettu videoesitys. Virtuaalimatalle voi osallistua esimerkiksi omalta kotisohvalta käsin ja matka on todella helppo varata. Jotkut virtuaalimatkat ovat käyttäjälleen maksuttomia, mutta yleensä virtuaalimatkoista joutuu kustantamaan noin 5–20 euroa. (Virtuaalimatka.fi, 2023)

2.3 Koronaviruspandemian ehkäisytimenpiteet

Erilaiset hengitystieinfektiot tarttuvat pisaratartuntana ja ilmateitse ihmisestä toiseen henkilön yskiessä, aivastaessa, puhuessa, laulaessa ja huutaessa. Erilaiset infektiot voivat myös tarttua käsien välityksellä, jos henkilö on esimerkiksi aivastanut käteensä ja sen jälkeen kätellyt toista ihmistä. Virukset voivat tarttua myös esimerkiksi ovenkahvojen välityksellä ihmisestä toiseen. Koronaviruspandemian alettua, sen leviämistä alettiin aktiivisesti estämään. Erilaisia toimia koronaviruspandemian ehkäisemiseksi olivat esimerkiksi turvavälit, karanteenit ja eristykset, kasvomaskit, paikkojen sulkeminen tai aukioloaikojen rajoittaminen, käsienpesusta ja käsihygieniasta muistuttaminen, vahva etätyösuositus aloille, joilla se oli mahdollista ja myöhemmässä vaiheessa koronarokotukset sekä koronapassi. (THL, 2023)

Tällä hetkellä koronan vuoksi ei aseteta enää erilliseen eristykseen tai karanteeniin, mutta eri viruksia pyritään ehkäisemään pysyttelemällä sairaana ollessa kotona noin 3–5 vuorokauden ajan, eli siihen asti, että oireet ovat selkeästi vähentyneet ja kuume on laskenut. Mikäli hengitystieinfektion aikana joutuu lähtemään kodin ulkopuolelle, esimerkiksi kauppaan, on edelleen suositeltavaa käyttää maskia toisten tartuttamisen ehkäisemiseksi (THL, 2023)

Muita keinoja koronaviruksen ja muiden taudin leviämisen ehkäisemiseksi on pestä kädet huolellisesti vähintään 20 sekunnin ajan sekä kuivata kädet tarkasti. Kädet tulisi pestä aina kun tulee ulkoa sisälle, laittaa ruokaa tai ruokailee, käy vessassa, niistää, yskii tai aivastaa tai silloin kun koskee samoja pintoja joihin flunssaa sairastava, henkilö on koskenut. Myös koronarokotuksia suositellaan edelleen ottamaan kolme injektiota ja riskiryhmiin kuuluvien

suositellaan ottamaan tehosterokotuksia. Myös influenssarokotus suositellaan ottamaan vuosittain suojaamaan influenssaa vastaan. (THL, 2023)

2.4 Koronaviruspandemia ja matkustaminen pandemian aikana

Matkailussa koronapandemian aikana oli virustartunnan lisäksi muitakin riskejä, esimerkiksi lennot, lautat, junat ja laivat sekä muut yleiset kulkuneuvot saattoivat peruuntua äkillisesti, jolloin matkustaja ei päässyt etukäteen suunnitellulle meno- tai paluumatkalle. Monet lentoyhtiöt myös velvoittivat asiakkaitaan käyttämään itse kustannettuja kasvomaskeja. Matkustaminen myös lisäsi lähikontaktien määrää ja täten myös riskiä koronavirustartunnalle. Matkavakuutukset eivät välttämättä kattaneet ylimääräisiä kustannuksia, joita aiheutui koronaviruspandemian vuoksi. (Valtioneuvosto, 2020)

Ulkoministeriö ei myöskään aina pystynyt auttamaan pulaan joutunutta matkustajaa pandemiatilanteen aikana. Lähes kaikissa maailman maissa vallitsi koronapandemian pahimpaan aikaan poikkeusolot ja hätätila. Poikkeusolojen aikana maassa voidaan rajoittaa ihmisten perusoikeuksia, eli esimerkiksi henkilökohtaista ja liikkumisen vapautta sekä kokoontumisoikeutta. (Valtioneuvosto, 2020)

2.5 Matkailun riskeihin varautuminen

Kaikkeen matkailuun liittyy erilaisia riskejä. Suomen Ulkoministeriö tiedottaa sivullaan eri maiden ajankohtaisista riskeistä sekä riskitasoista. Ulkoministeriö suosittelee myös varautumaan terveydentilaan liittyviin riskeihin. Ulkoministeriön suosituksen mukaan lääkärin kanssa kannattaa ehdottomasti neuvotella, jos on olemassa oleva sairaus tai vamma, säännöllinen lääkitys tai on raskaana. Myös kohdemaan tartuntatautilanne ja rokotussuositukset sekä mahdollinen malarianestilääkityksen tarve kannattaa tarkistaa ennen matkapäätöstä sekä selvittää oman matkavakuutuksen kattavuus. (Ulkoministeriö, 2023)

Muita Suomen Ulkoministeriön suosittelemia terveydentilaan liittyviä riskienhallintakeinoja on huolehtia elintarvike- ja käsihygieniasta esimerkiksi käyttämällä pullotettua vettä, huolehtimalla riittävästä nesteytyksestä ja välttämällä liiallista alkoholin juontia, olla

tarkkana liikenteessä, suojautua tarkasti auringonpaisteelta ja hyönteisenpistoilta, suojautumalla sukupuolitaudeilta kondomia käyttämällä ja huolehtimalla, että reseptilääkkeitä on tarpeeksi mukana. (Ulkoministeriö, 2023)

2.6 Vastuullinen matkustaminen

Vuonna 2015 hyväksyttiin YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma, eli Agenda 2030. Kestävä matkailu ottaa huomioon nykyiset sekä tulevat taloudelliset, sosio-kulttuuriset sekä ympäristölliset vaikutuksen, jolloin matkailijoiden, matkailuyritysten, matkailukohteiden, ympäristön sekä paikallisväestön tarpeet on otettu huomioon nyt ja tulevaisuutta ajatellen. (BusinessFinland, n.d.)

Matkailupalveluita tarjoavien yritysten toiminnassa tulisi näkyä vastuullisuus ja kestävyys ja matkailuyrityksille suositellaankin kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista. Nykyaikaisen matkailuyrityksen olisi hyvä ymmärtää vastuullisten toimintatapojen merkitys osana elinkeinoa ja ympäristön tulevaisuutta ja tiedostaa kestävän kehityksen olevan hyvin merkittävässä osassa taloudellisen jatkuvuuden kannalta. Tutkimusten mukaan vastuullisesti toimivissa yrityksissä asiakastyytyväisyys ja asiakaskokemuksen taso ovat muita yrityksiä korkeammalla. Yritys saa myös energiasäästöjen kautta kustannussäästöjä. (BusinessFinland, n.d.)

Matkailijat ovat kokeneet, että kestävyiden osalta matkailupalveluissa kiehtoo yrityksen vesi- ja energiatehokkuus, jätehuolto, paikallisten tuotteiden ja palveluiden käyttö, paikallinen työllistäminen, kulttuuriperinnön vaaliminen sekä paikallisen väestön huomioiminen. Matkailijat haluavat myös yhdenvertaisia ja tasa-arvoisesti kaikille ryhmille, esimerkiksi ikäihmisille, lapsiperheille, liikunta- ja aistirajoitteisille ja seksuaalivähemmistöille ja eri uskontokuntien edustajille suunnattuja matkailupalveluita. (BusinessFinland, n.d.)

Suomessa lait ja asetukset ohjaavat yrityksiä toimimaan vastuullisesti. Tämän lisäksi moni yritys on kasvattanut vastuullisuustoimiaan esimerkiksi panostamalla ekologisiin energiamuotoihin ja energiaa säästäviin lamppeihin, vähentämällä veden kulutusta uusien suihkupäitä asentamalla, hyödyntänyt lähellä tuotettuja raaka-aineita ja palkannut paikallista työvoimaa tai ansainnut vastuullisuudesta kertovan sertifikaatin. Harva yritys

kuitenkaan osaa kertoa näistä saavutuksista omassa markkinointiviestinnässään ja nämä hienot panostukset jäävät kuluttajilta pimentoon. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

2.7 Vuoden 2020 tutkimus koronaan ja matkustamiseen liittyen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu ja TAK Oy ovat toteuttaneet Suomessa keväällä 2020 kyselytutkimuksen, jossa on tutkittu koronaepidemian vaikutusta suomalaisten matkasuunnitelmiin ja asennoitumiseen lomailua ja lomasuunnittelua kohtaan. Kysely toteutettiin 16–75-vuotiaille suomalaisille henkilöille aikavälillä 8.-10.5.2020 internet-kyselyinä. Kyselyyn vastasi yhteensä 1033 henkilöä. Tulosten virhemarginaali luotettavuusrajalla 95 % oli noin kolme prosenttia. Kysely oli kohdistettu matkustuspäätöksiä tekevään ikäluokkaan ja tulokset on estimoitu koskemaan koko väestöä, olettaen että vanhempien matkapäätökset koskevat myös heidän lapsiansa. Sama kysely toteutettiin Suomen lisäksi myös Saksassa, Itävallassa, Norjassa ja Venäjällä.

Haaga-Helian ja TAK Oy:n vuonna 2020 toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan 55 prosenttia kyselytutkimukseen vastanneista aikoi lomailaa vuoden 2020 aikana koronaviruspandemiasta huolimatta. Kyselyn perusteella 58 prosenttia oli joutunut muuttamaan lomasuunnitteluaan koronapandemian vuoksi. 23 prosenttia kyselyyn vastanneista oli siirtänyt loman suunnittelemisen tuonnemmaksi.

Riskit ja epävarmuus olivat tutkimuksen mukaan huolettanut lomamatkailun suunnittelussa. Kyselyyn vastanneista 54 prosenttia koki, että matkasuunnitteluun sisältyy epävarmuutta koronaviruksen vuoksi. Noin puolet vastanneista, eli 51 prosenttia koki, että Euroopan matka tai kaukomatka voisi olla liian suuri riski. Myös noin puolet kyselyyn vastanneista koki, että voisi olla vuoden ilman lomailua ja olla kotona. Vastanneista 45 prosentin mielestä mikään lomakohte ei ole ollut turvallinen vuoden 2020 keväällä. (Haaga-Helia, 2020)

Tulevien lomakohteiden osalta, 57 prosenttia vastanneista pitivät lomakohteen ja majoituksen hygieniatasoa, ja sitä ettei kohdemaassa ole vakavia tartuntatauteja tärkeänä. Myös 48 prosenttia vastaajista koki tärkeänä mahdollisuuden päästä nopeasti kotiin ja 45

prosenttia vastaajista toivoi, että matkanjärjestäjä huolehtii heidät kotiin hätätilanteessa. (Haaga-Helia, 2020)

2.8 Matkailun vastuullisuuteen liittyvät aikaisemmat tutkimukset

Matkailun vastuullisuuteen liittyen on tehty erilaisia tutkimuksia viime aikoina, esimerkiksi Fabrizio Baldassare ja Raffaele Campo (2016) ovat tutkineet matkailuyritysten viestintää, Roger Wehrli (2013; 2014) on puolestaan tutkinut tiiminsä kanssa sitä, miten kestävän matkailun tuotteista tulisi viestiä asiakkaille. Gerden Hardeman ja hänen tutkijakollegansa (2017) ovat taas tutkineet kestävyysviestinnän suostuttelevuutta. Pronnapurreddy (2017) on puolestaan tutkinut markkinointiviestinnän koettua hyödyllisyyttä, Pereira (2016) on luonut viitekehyksen kestävyysviestintään liittyen ja Nazilia Babakhani, Brent Richie ja Sara Dolnicar (2017) testasivat kuvien ja viestin tehokkuutta hiilikompensointiin liittyen. Myös Stefan Gössling ja Ralf Buckley (2016) tutkivat sertifikaattien suostuttelevuutta. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

Edellä mainittujen matkailun vastuullisuuteen liittyvien aikaisempien tutkimusten mukaan matkailijat ovat monesti kiinnostuneita kestävydestä sekä vastuullisuudesta, mutta heillä ei ole tarpeeksi tietoa tai he eivät halua tehdä vastuullisia valintoja eri syiden vuoksi. Yleensä taustalla on tiedon puute ja väärinymmärrykset. Kuluttaja saattaa esimerkiksi olla tietämätön matkailun vastuullisuuteen liittyvistä asioista sekä eri vaihtoehdoista. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

Tutkimusten mukaan yksi varteenotettava keino lisätä matkailijoiden tietämystä vastuullisempien valintojen pariin olisi vastuullisuusviestintä. Vastuullisuusviestinnän tarkoituksena olisi lisätä kuluttajien ymmärrystä vastuullisemmasta matkailukuluttamisesta sekä herättää kaikkien matkailijoiden kiinnostus aiheeseen liittyen. Markkinoinnin ja viestinnän keinoin matkailijoita voitaisiin opastaa ottamaan huomioon matkailun kielteiset vaikutukset sekä eri kohteiden vastuullisuuteen liittyvät asiat. Matkailijoiden olisi hyvä tutustua matkakohteita vertaillen ja matkustuspäätöksiä tehdessään vastuullisuusviestintään, jotta heidän mielenkiintonsa viestintää kohtaan alkaisi herätä. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

Tärkeintä olisikin siis kasvattaa tietoisuutta matkailun vastuullisuuteen liittyvistä asioista, koska sillä voidaan muuttaa asenteita myönteisempään suuntaan. Kun tietoisuutta lisätään, voi matkailija mahdollisesti tulevaisuudessa valita matkakohteen lähempää kotia, tehdä vain yhden pidempikestoisen matkan ulkomaille useiden matkojen sijaan jne. Tietoisuutta voidaan lisätä esimerkiksi verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja mediassa, esitteissä, varausjärjestelmissä sekä tarjouksissa ja laskuissa. Tutkimusten mukaan vastuullisuudesta kertova viestintä on silloin kaikkein houkuttelevinta, kun viesti suunnataan suoraan matkailijalle ja viestistä selviää selkeästi, miten asiakas voi hyötyä yrityksen vastuullisuuteen liittyvistä toimenpiteistä. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

Tutkimuksen mukaan viestinnän tulisi myös vedota tunteisiin sanoin ja kuvin. Viestinnän tulisi olla myös uskottavaa, luotettavaa, todisteita korostavaa, houkuttelevaa ja suostuttelevaa. Viestin tulisi myös saada asiakkaan kuvittelemaan itsensä matkakohteeseen ja vetoavan samaistuttaviin asioihin. Viestin tulisi myös korostaa saatavaa elämystä ja olla täsmällinen ja läpinäkyvä, mutta ei moralisoiva tai tuoda huonoa omatuntoa. Viestinnässä tulisi myös kannustaa kestävämpään toimintaan ja viestiä hiilijalanjälki pylväskuviona. Sertifikaatit toivotaan näkyvän yrityksen nettisivuilla, mutta niiden toivotaan olevan auki selitettynä. Myös online-matkatoimistot voisivat kertoa matkaa valitseville asiakkailleen majoituskohteiden ja matkailutuotteiden osalta näkökulmia vastuullisuuteen liittyen. Yhtenä haasteena on myös se, että matkatoimistot eivät aina kerro esimerkiksi mitä heidän ekologisempiin matkavaihtoehtoihinsa todellisuudessa kuuluu. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

2.9 Matkailun skenaariot vuonna 2030

Visit Finland järjesti joulukuussa 2020 työpajat akatemiavalmentaja- ja alueasiantuntijaverkostonsa jäsenille. Työpajoissa pohdittiin kuvauksia erilaisille vaihtoehtoisille matkailutavoille ja -ympäristöille vuodelle 2030. Kuvaukset luotiin Visit Finlandin kansainvälisen verkoston havaitsemien matkailun toimintaympäristön muutosilmioiden pohjalta. Työpajoissa useissa skenaarioissa tuli esille matkailijoiden haluamat yksilölliset ja uniikit kokemukset, vastuullisuus, virtuaalimatkailu, hyvinvointi ja turvallisuushakuisuus. Erityisesti virtuaalisuus ja parempi turvallisuus nähtiin skenaarioiden mukaan uutena matkailun liiketoimintamahdollisuutena. (BusinessFinland, 2021)

Erilaisia tulevaisuuden matkailijoita, joita työpajojen seurauksena luotiin ovat kokemusmatkailija, itseohjautuva virtuaalimatkailija, kuplamatkailija, ryhmäkokemusmatkailija, helpon matkustamisen matkailija, elämysmatkailija, helpon ja turvallisen tavan matkailija, yksilöllisen kokemuksen matkailija, virtuaalimatkailija, henkilökohtaista palvelua arvostava matkailija, virtuaalipelimatkailija, perheellinen matkailija, hybridiheroisti, teknodownshiftaaja, luksusinvadulisti, luontoseikkailija, luontopalveluita arvostava matkailija, eri kulttuureista kiinnostunut matkailija, luontoryhmistä innostunut matkailija, opastetuista matkoista kiinnostunut matkailija, tasokkaasta matkailusta kiinnostunut matkailija, vastuullinen matkailija ja all-inclusive matkoista pitävä matkailija. (BusinessFinland, 2021)

Eri skenaarioiden mukaan matkailu vuonna 2030 tulisi olemaan erilaista kuin esimerkiksi vuonna 2023. Skenaarioiden mukaan tulevaisuuden eri matkailijat haluavat esimerkiksi itsenäisesti varattavia ja räätälöityjä matkoja, virtuaalimatkoja, ryhmäkokemusmatkoja, pienen ryhmän matkoja, hyvinvointimatkoja etänä ja paikan päällä, luksusmatkoja, terveysturvallisuus huomioituja matkapaketteja, työn ja lomamatkan yhdistäviä matkoja, vastuullisia matkoja, eksoottisen elämyksen matkoja, ekologisia luontomatkoja, teemamatkoja, opastettuja matkoja, olla pitkään samassa kohteessa. Myös all-inclusive matkat tulevat olemaan skenaarioiden mukaan tulevaisuudessakin suosiossa. (BusinessFinland, 2021)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

3.1 Lähtötilanne

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää nuorten aikuisten mielipiteitä matkustamiseen liittyen koronaviruspandemian jälkeisenä aikana.

Tutkimusta varten kerättiin vuoden 2023 aikana teoretietoa koronaviruspandemian yleiseen tilanteeseen, matkailun käsitteisiin, vastuulliseen matkustamiseen ja aikaisempiin tutkimuksiin liittyen.

3.2 Aikataulu ja eri työvaiheet

Haastatteluita varten tehtiin kymmenen kysymystä liittyen matkustamiseen koronapandemian aikana. Haastattelutavaksi on valikoitu puolistrukturoitu haastattelu. Tämä tarkoittaa sitä, että kysymykset ovat ennalta määriteltyjä ja kaikille haastateltaville samoja, mutta valmiit vastausvaihtoehdot puuttuvat. Tämä mahdollistaa sen, että haastateltavat pääsevät vastaamaan vapaasti ja saadaan lomakehaastattelua syvällisemmät vastaukset, mutta kuitenkin saadaan tietoa tietyistä ennalta määritellyistä asioista. (Hirsijärvi, Hurme, 2015, s. 47)

Kysymykset valitsin pohjautuen aikaisempiin tutkimuksiin aiheeseen liittyen. Perehdyin työssäni vuonna 2020 Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja TAK Oy:n yhteistyöllä toteutettuun tutkimukseen, jonka mukaan vuonna 2020 koronapandemia vaikutti todella paljon ihmisten lomasuunnitelmiin. Halusin tällä vertailulla saada näkemystä, ovatko ajatukset muutamassa vuodessa koronaviruspandemian laannuttua muuttuneet. Kyseisessä tutkimuksessa käytiin myös läpi matkustamisen riskejä ja hygieniatason vaikutusta matkakohteen valintaan. Tämän vuoksi halusin myös selvittää haastatteluissani, ovatko ajatukset riskeihin ja hygieniatasoon liittyen muuttuneet.

Matkailun vastuullisuuteen liittyen halusin myös saada syvällisempää näkemystä. Perehdyin tarkemmin aikaisempiin tutkimuksiin matkailun vastuullisuuteen liittyen. Aikaisempien matkailun vastuullisuutta koskevien tutkimusten mukaan matkailijat ovat usein kiinnostuneita matkailun kestävydestä sekä vastuullisuudesta, mutta heillä ei ole tarpeeksi tietoa tai he eivät halua tehdä vastuullisia valintoja eri syiden vuoksi. Tutkimusten mukaan taustalla on usein tiedon puute ja väärinymmärrykset. Kuluttaja saattaa esimerkiksi olla tietämätön matkailun vastuullisuuteen liittyvistä asioista sekä eri vaihtoehdoista. Halusin saada tutkimuksen avulla myös erilaisia näkemyksiä siitä, miten vastuullisuuden näkyvyyttä voisi entisestään lisätä ja minkälaisia erilaisia vastuullisuuteen liittyviä asioita haastatellut ovat havainnoineet matkalla ja varatessaan matkoja. (Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H, 2020, ss. 195-211)

Matkailun tulevaisuuteen liittyen halusin myös selvittää, minkälainen on virtuaalimatkojen tulevaisuus ja minkälaisia matkoja tulevaisuuden matkailija haluaa tehdä. Perehdyin tätä

varten Visit Finlandin työpajan tuloksiin. Työpajan tuloksena asiantuntijat olivat arvioineet erilaisia skenaarioita tulevaisuuden matkailuun liittyen. Arvioiden mukaan tulevaisuudessa virtuaalimatkailu voisi kiinnostaa yhä useampaa henkilöä. Tämän vuoksi valitsin haastatteluun kysymyksen tulevaisuuden virtuaalimatkailuun liittyen. Halusin myös selvittää tarkemmin, minkälaisia matkoja tulevaisuudessa nuorilla olisi kiinnostusta tehdä. (BusinessFinland, 2021)

3.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusta varten on kerätty teoretietoa koronapandemian yleisestä maailmantilanteesta, aikaisemmista tutkimuksista matkailuun ja koronaan liittyen sekä matkailun pääkäsitteitä. Menetelmänä tätä työtä varten on käytetty kyselytutkimusta.

Työmenetelmänä tätä tutkimusta varten käytetään laadullisia menetelmiä. Tutkimusta varten on valittu laadullinen menetelmä, koska kyseistä aihetta ei vielä kovin hyvin tunneta. Laadullisessa menetelmässä tutkittavia kohdehenkilöitä on usein vähemmän kuin määrällisessä tutkimuksessa, mutta analysoitavaa aineistoa, esimerkiksi litteroituja, eli auki kirjoitettuja haastatteluja on huomattavasti enemmän. Tutkimusta varten on valittu laadullinen menetelmä myös siksi, että saadaan suppeasta kohteesta paljon tietoa ja ymmärretään haastateltavaa paremmin ja monipuolisemmin. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty haastattelua, jotta tutkimusta varten on saatu nopeasti syvällistä tietoa haastateltavan henkilön mielipiteistä. Haastatteluiden avulla on saatu syvällisempiä ja uusia näkemyksiä koronaviruspandemian vaikutuksesta matkailuun. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti, Kehittämistyön menetelmät, 2015, s. 105)

3.4 Tiedonkeruumenetelmät

Tutkimusta varten tiedonkeruumenetelmänä on käytetty haastatteluja. Haastatteluja on tehty yhteensä kymmenelle 20–35 –vuotiaalle nuorelle aikuiselle ja haastattelut on toteutettu puhelinhaastatteluna suunnilleen samana ajankohtana, eli elokuussa 2023.

3.5 Tutkimuspainotteinen opinnäytetyö

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön tarkoituksen on tehdä sellainen tutkimus, joka perustuu johonkin työelämälähtöiseen tutkimusongelmaan. Yleensä opinnäytetyössä haetaan vastaus tutkimusongelmaan esimerkiksi järjestämällä koe, kysely tai haastattelututkimus. (HAMK, 2023)

Opinnäytetyössä käytetään usein kolmijakoista jäsentelyä, jossa alkuosa orientoi aiheeseen, runko-osa sisältää kuvauksen työn toteutumisesta ja loppuosaan kuuluu työn luettelomainen informaatio. Alkuosaan yleensä kuuluu kansilehti, kuvailulehti, vieraskielinen kuvailulehti, sisällysluettelo ja tarvittaessa myös kuvioluettelo ja / tai taulukkoluettelo. Runko-osaan yleensä kuuluu tutkimustyössä johdattelu aiheeseen, tutkimusasetelma, tietoperusta, tutkimuksen toteutus ja tulokset, johtopäätökset ja pohdinta. Työn loppuosaan yleensä kuuluu lähteet ja liitteet. (JAMK, n.d.)

Tämän opinnäytetyön alkuosaan kuuluu kansilehti, josta lukijalle selviää heti työn aihe. Työhön kuuluu myös suomenkielinen sekä englanninkielinen kuvailulehti, eli tiivistelmä. Tiivistelmässä on tiivistetyssä muodossa esiteltynä työn aihe, lähtökohdat, menetelmät sekä tärkeimmät tutkimustulokset ja pohdinnat. Työn sisällysluettelosta lukija pystyy helposti näkemään työn eri osa-alueet.

Tämän tutkimuksen runko-osa sisältää johdannon, josta selviää koronaviruspandemian yleinen tilanne maailmalla, tausta, aihe, tavoite sekä rajaus, tutkimusmenetelmät ja asetelmat, matkailun yleisimmät käsitteet ja yleistä tietoa siitä, mitä pitää ottaa huomioon matkustaessa koronaviruspandemian aikana sekä kuvaus tutkimuksen rakenteesta. Tämän työn runko-osassa on myös tietoperusta, josta selviää matkailuun liittyviä aikaisempia tutkimuksia tutkimusaiheeseen liittyen ja tarkempaa tietoa tutkimuksellisen opinnäytetyön eri työvaiheista. Tämän työn loppuosaan kuuluu lähteet ja liitteet. Lähteistä selviää työssä käytetyt tarkat lähteet linkkeineen.

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Haastattelu

Haastattelut toteutettiin elokuussa 2023 puhelinhaastatteluna saman viikonlopun aikana. Haastattelut kestivät noin 10–20 minuuttia. Haastateltavina kohdehenkilöinä olivat 20–35-vuotiaat nuoret aikuiset Uudenmaan ja Varsinais-Suomen alueelta. Kahdeksan haastateltavaa asuu Uudenmaan alueella ja kaksi henkilöä asuu Varsinais-Suomessa. Varsinais-Suomessa asuvat haastateltavat ovat aikaisemmin asuneet Uudellamaalla ja matkustavat edelleen myös Uudenmaan alueella. Haastateltavista suurin osa oli noin 30-vuotiaita henkilöitä. Haastattelun kysymykset löytyvät opinnäytetyön lopusta liitteestä yksi.

Haastattelun vastaukset nauhoitettiin, litteroitiin ja analysoitiin sekä tallenteet poistetaan asianmukaisesti. Analysointia varten kaikki litteroidut vastaukset koottiin ensin eri teemojen alle ja eri teemojen vastaukset myös eroteltiin eri väreihin tulosten analysoinnin helpottamiseksi. Vastauksista poimittiin eriäviä ja samankaltaisia vastauksia ja nämä raportoitiin.

Haastattelut analysoitiin tunnistamattomina, eikä tutkimuksen tuloksissa ilmaista haastateltavien henkilötietoja. Neljässä haastattelussa kohdehenkilöille esitettiin tarkentavia kysymyksiä, jotta saatiin heiltä yksityiskohtaisempia ja tarkempia vastauksia. Tuloksissa on mainittu anonyymisti joitain yksittäisiä haastateltavien suoria vastauksia. Vastaajat on numeroitu tulosten raportoinnin selkeyttämiseksi ”haastateltava yksi”, ”haastateltava kaksi”, ”haastateltava kolme”, ”haastateltava neljä”, ”haastateltava viisi”, ”haastateltava kuusi”, ”haastateltava seitsemän”, ”haastateltava kahdeksan”, ”haastateltava yhdeksän” ja ”haastateltava 10”. Jokaisen haastateltavan ainakin yhtä suoraa vastausta on käytetty osana tätä opinnäytetyötä.

4.2 Koronan vaikutus matkailuintoon

Haastattelun vastausten perusteella kotimaanmatkailun into on kasvanut paljon koronapandemian myötä. Haastateltavien mukaan koronapandemian vuoksi asetetut matkailun rajoitukset pakottivat etsimään erilaisia mielenkiintoisia matkailukohteita myös

Suomesta. Haastateltavat olivat löytäneet paljon mielenkiintoisia kotimaan matkailukohteita ja ymmärtäneet, että aina ei tarvitse lähteä kovinkaan kauas omasta kotiympäristöstä. Kaksi haastateltavaa kertoi myös ostaneensa koronapandemian ilmenemisen jälkeen matkailuauton, jolla voi reissata ympäri Suomea. Haastateltavat tekevät tällä hetkellä ulkomaanmatkoja suunnilleen saman verran kuin ennen koronapandemiaa, (noin yhdestä kolmeen matkaa vuodessa) mutta kotimaanmatkailu on tullut vahvasti ulkomaanmatkojen rinnalle.

”Sen olisin sanonu ku en aikasemmin tienny, et mitä kotimaan matkakohteita on niin korona pakotti avaamaan silmiä et sen takia kotimaan matkailu on lisääntynyt pandemian myötä. Ulkomaanmatkailu on pysyny samana. Ei ole vähentynyt vaan kotimaanmatkailu on tullu siihen rinnalle.” (haastateltava neljä)

4.3 Virtuaalimatkat

Koronaviruspandemian myötä erilaiset virtuaalimatkat lisääntyivät. Haastattelun vastausten perusteella nuorilla aikuisilla on virtuaalimatkoista hyvin vähän tietoa, eikä ne ainakaan tällä hetkellä juurikaan kiinnosta heitä. Kaksi haastateltavaa kymmenestä, eli 20 prosenttia vastaajista on tällä hetkellä kiinnostunut virtuaalimatkoista ja voisi harkita niitä myös tulevaisuudessa. Virtuaalimatkoissa kahta haastateltavaa henkilöä kiehtoo matkailun helppous, nopeus sekä ympäristöystävällisyys. Yksi haastateltavista myös kertoi, että virtuaalisessa oopperaesityksessä näytettiin väliajalla väliaikahaastattelu, jota ei olisi päässyt paikan päällä kokemaan. Haastateltava koki tämän ehdottomasti virtuaalielämyksen hyvänä puolena.

”Joo mä oon niinku yhden oopperaesityksen kattonu koronan jälkeen. Ongelma on ollu se et en oo ollu tietoinen niistä, ja ne ei ole esillä jatkuvasti ni ei tajua. Se voisi olla kehittämiskohde, että niitä sais pidettyä paremmin esille. Tosi paljon sellasta et möllöttää vaan kotona ni ihan hyvin vois kattoa jotain virtuaalikeikkaa. Oopperassa näytettiin väliaikana haastatteluita. En olisi saanut

samaa kokemusta livenä. Korona-aikana meil oli virtuaalinen tyky-juttu ja sitten virtuaalimuseoesittelyitä.” (haastateltava neljä)

Haastateltavat kertoivat, että koronapandemian ilmaantumisen jälkeen he kävivät virtuaalisesti esimerkiksi oopperassa, museossa, stand-upissa, konsertissa, työpaikan pikkujouluissa ja virkistyspäivillä. Haastateltavat eivät aio jatkossa käyttää juurikaan virtuaalimatkoja, koska haluavat kokea matkat paikan päällä. Haastateltavien mukaan virtuaalisista matkoista ja tapahtumista ei saa samaa kokemusta, koska virtuaalimatkalta puuttuu oikea elämys, lämpö, tuoksut ja äänet.

”Ehkä jos virtuaalimatkat olis maksuttomia ni sit vois käyttää ku kuitenkin istuu kotona. Koska jos on se kokemus niin haluan fyysisesti ja psyykkisesti kokea sen livenä. Jos ei pääse paikan päälle niin on kiva et voi nähdä. Mut jos mietti jonkun keikkaa et se olis virtuaalisesti niin niissä haluaa juotavaa ja syötävää ja on taustahälinää ja hajuja ja esimerkiksi sellanen erilainen parfyymi tulee kokemuksena. Ja oon ite huomannu et jos on tietty haju niin tulee tietty muisto mieleen. Et jos virtuaalikeikan pystyy jälkeinpäin näyttämään ni se olis kiva. Mut ethän sä saa etänä sitä täyttä fiilistä ja kokemusta. Ja tuntuis hölmöltä maksaa monta kymmentä euroa et jonkun virtuaalikeikan käy kattomassa” (haastateltava kolme)

Tutkimuksessa virtuaalimatkoja ehdotettiin esimerkiksi koulumaailmaan opetusvälineeksi, koska eräs haastateltava henkilö koki virtuaalimatkat visuaaliseksi ja informatiiviseksi. Kaksi haastateltavaa henkilöä ehdotti virtuaalimatkoja henkilöille, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia matkailuun tai henkilöille, joilla on fyysisiä vammoja matkustamisen esteenä. Eräs haastateltava voisi myös kokeilla virtuaalimatkoja sellaisiin maihin, joihin ei ole esimerkiksi konfliktien vuoksi turvallista tällä hetkellä matkustaa, mutta joissa on esimerkiksi mielenkiintoisia ja historiallisia nähtävyyksiä.

”Vois ajatella et koulumaailmaan virtuaalimatkat sopis hyvin. Mut en näkisi itsenäni ehkä virtuaalimatalla. Et ehkä opetuskäytössä se vois toimia ku on visuaalinen ja informatiivinen. Mut se mitä ite matkailulta hakee ni se on kokemusta ja elämystä ja siihen ei virtuaalimatkailu toimi.” (haastateltava

seitsemän)

Virtuaalimatkat voisivat kahden haastateltavan henkilön mukaan kiinnostaa myös tulevaisuudessa, mikäli VR-laseja kehitettäisiin aidomman tuntuiseksi, virtuaalimatkoja tehtäisiin tunnetummiksi ja niitä mainostettaisiin enemmän esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Virtuaalimatkojen avulla kaksi haastateltavaa kertoi voivansa tutustua mielenkiintoisiin matkakohteisiin tarkemmin ja esimerkiksi karsia pois joitakin matkakohteita. Eräs haastateltava henkilö ehdotti yhdeksi vaihtoehdoksi myös ruoan ja elämyksen yhdistävää virtuaalimatkaa. Tämä toimisi käytännössä siten, että virtuaalimatalla valmistettaisiin tietyn maan ruokaa ja katseltaisiin kyseisestä maasta opastusta. Tässä matkassa yhdistyisi kohdemaan paikallinen ruokakulttuuri sekä maisemat.

”Jos suunnittelee matkaa ni virtuaalimatka vois karsia joitain ja sil vois miettiä et herättääkö se kiinnostuksen mennä sinne.” (haastateltava viisi)

”No siis rehellisesti en tienny et on virtuaalimatkoja et ehkä tiedottaminen olis parempi. Ja vois yhdistää et kattoo kohteen maisemia opastettuna ja siin olis ohje et miten teet siihen maisemaan sopivan dinnerin. Et saat periaatteessa kaikki aistit ja yhdistettyä ruokakulttuurin ja maisemat” (haastateltava yhdeksän)

4.4 Tulevaisuuden matkailu

Tutkimuksen perusteella koronapandemia on vaikuttanut nuorten aikuisten tulevaisuuden matkailuun pääasiassa siten, että Suomen matkoja tulee tehtyä aikaisempaa enemmän. Tutkimukseen vastanneista kahdeksan henkilöä kymmenestä, eli 80 prosenttia kertoi, että koronaviruspandemia on lisännyt kotimaanmatkailua. Haastateltavien mukaan ulkomaanmatkailun haaveet ovat pysyneet edelleen pääasiassa samoina ja myös ulkomaanmatkoja halutaan tehdä kotimaanmatkojen lisäksi edelleen.

”Kyl luulen et korona on lisännyt kotimaanmatkailua. On löytäny uusia paikkoja ja et aina ei tarvi mennä ulkomaille vaan on tutkinu paikkoja mitä Suomessaki on. Et onhan tääl hienoja paikkoja.” (haastateltava viisi)

Tutkimuksen perusteella nuoret aikuiset tekivät ulkomaanmatkoja ennen koronaviruspandemiaa noin yhdestä kolmeen kertaa ja tämä määrä on pysynyt suhteellisen samana. Puolet vastaajista, eli viisi henkilöä suosii nykyään enemmän matkailua Euroopan sisällä kaukomaiden sijasta. Kotimaanmatkojen määrän osalta oli vastauksissa enemmän hajontaa. Haastateltavat arvioivat tekevänsä kotimaanmatkoja kahdesta kahteentoista matkaa ennen koronaviruspandemiaa ja kahdeksan henkilöä eli 80 prosenttia vastaajista kertoi, että tekee nykyään ainakin pari matkaa enemmän. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että koronaviruspandemia ei vaikuttanut mitenkään kotimaanmatkailun intoon ja yksi vastaaja oli sitä mieltä, että tekee nykyään vähemmän kotimaanmatkoja ja enemmän ulkomaanmatkoja. Yksi vastaajista oli myös ihmeissään siitä, miten riippuvaisia monet ovat ulkomaanmatkailusta, kun kotimaastakin löytää todella kivoja ja mielenkiintoisia matkakohteita.

”No kyl kieltämättä siinä mielessä joo et havahtu siihen et toisilla ihmisillä on koronan kourissa paniikki et ei pääse matkustelemaan. Et tavallaan ite en halua olla riippuvainen viikosta etelässä et haluan pystyä irtautumaan arjesta ihan täällä Suomessa. Tuntu jotenki et ihmisillä oli pakottava tarve ulkomaille et on pakko päästä et se ehkä pysäytti. Ku ei oo ite ollu himomatkustejija et oikeestikko se viikko etelässä keväällä ja syksyllä on sen arvoinen et riskeeraat sun terveyden matkustamalla kaikkien rajoutusten vastausesti tuolla. Jokainen ties et se tilanne ei tuu olee se lopun ikää et Suomessaki hotellit ja kylpylät kehitteli kaikkia palvelupaketteja.” (haastateltava seitsemän)

Haastatteluissa nousi esille myös se, että nuoret tarkistavat nykyään myös entistä tarkemmin oman matkavakuutuksensa kattavuuden sekä paikalliset rokotussuositukset erilaisten tartuntatautien varalta. Tulevaisuudessa haastateltavat aikovat kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota myös käsihygieniaan, esimerkiksi pitämällä käsidesiä mukanaan ja pesemällä käsiään paremmin. Ihmispaljous ja esimerkiksi täyteen ahdetut kulkuvälineet ahdistavat kahta haastateltavaa enemmän kuin ennen koronapandemiaa. Uskoisin tämän johtuvan pääasiassa koronapandemian vuoksi asetetuista tiukoista kokoontumisrajoituksista. Ainakin yksi vastaaja myös aikoo varmistaa ennen matkaa, ettei

kohdemaassa voi joutua karanteenihotelliin mahdollisen koronatartunnan tai altistumisen vuoksi.

”Ku se korona oli loppunut et miettii sen matkakohteen etukäteen, ettei tarvi jäädä mihinkään karanteenihotelliin. Nii et silleen niinku aika huolettomasti aikasemmin käyny matkoilla.” (haastateltava 10)

”No siis sen oon huomannu et matkavakuutus on, ku suunniteltiin matkaa et se kattaa kaikki sairaudet ja et jos tulis joku hätä et päästään Suomeen. Et yks vakutus oli sellanen et jos joutuisin sairaalaan ni ne lennättäis mun äidin sinne” (haastateltava yhdeksän)

Tällä hetkellä matkailuintoon ei enää vaikuta koronaviruspandemia vaan enemmänkin inflaation vuoksi muuttuneet elinkustannukset. Puolet vastaajista, eli viisi henkilöä mainitsi haastattelussa, että nousseisiin hintoihin tulee kiinnitettyä tarkemmin huomiota.

Haastateltavat myös kertoivat vertailevansa matkojen hintoja aikaisempaa enemmän.

”Aikaisemmin oli esimerkiksi risteilyitä, mutta ne on vähentynyt. Hinnatkin on noussut paljon ni käykö mielummin sit Suomessa katsomassa paikkoja ja syö hyvin kuin esimerkiksi laivalla. Inflaatio vaikuttaa asiaan.” (haastateltava kolme)

4.5 Matkailuun vaikuttavat riskit

Koronapandemiaa ei pidetä haastattelun vastausten perusteella enää suurena riskinä, koska niin moni on saanut siihen rokotukset ja sairastanut sen jo. Verraten tutkimuksessa aikaisemmin mainittuun Haaga-Helian ja TAK Oy:n vuoden 2020 toteutettuun tutkimukseen mielipiteet ovat muuttuneet paljonkin. Haaga-Helian vuonna 2020 tekemän tutkimuksen mukaan jopa 54 prosenttia vastaajista koki, että matkasuunnitteluun liittyi epävarmuutta koronaviruksen vuoksi. Tämän tutkimuksen perusteella kenelläkään ei matkojen suunnitteluun liity enää koronaviruspandemiaan liittyvää huolta. Tutkimusten vastauksia ei voida kuitenkaan suoraan verrata toisiinsa, koska Haaga-Helian ja Tak Oy:n kysely oli toteutettu laajemmalle ikäryhmälle, eli 16–75-vuotiaille suomalaisille henkilöille ja kyselyyn osallistui paljon enemmän kuin 10 vastaajaa, eli yhteensä 1033 henkilöä. Uskoisin, että

koronaviruspandemiaa ei pidetä enää suurena matkailuun vaikuttavana riskinä, koska koronasta ei juurikaan enää uutisoida mediassa ja koska koronavirusta ei ole enää pidetty Suomessa yleisvaarallisena tartuntatautina 30.6.2023 jälkeen. (Valtioneuvosto, 2023)

”En koe koronaa tällä hetkellä riskinä, ellei sit tuu jotain uutta koronavarianttia tai uutta virusta.” (haastateltava yksi)

”Korona ei ole enää tuonut riskejä ja Suomessa tuntuu turvalliselta matkustaa mut kaikki on vaikeampaa ulkomailla ja siel on muutenkin kaikkia muita riskejä.” (haastateltava kaksi)

Suomen matkailua pidetään haastattelun vastausten perusteella erittäin turvallisena, mutta uusina ajankohtaisina riskeinä ulkomaanmatkojen osalta kaikkia haastateltavia huolettavat esimerkiksi Ukrainan sotatilanne, ilmastonmuutoksen aiheuttamat hirmuhelteet ja muut ääri-ilmiöt, maastopalot, taskuvarkaudet, ryöstöt, terrorismi ja muut levottomuudet. Myös muutaman haastateltavan mukaan tulevaisuuden pandemiat huolettavat ja mietityttävät vähäisesti.

”En tiedä Suomen osalta, mun mielestä Suomessa on aika vapaata matkustaa ja turvallista ja ei oo mitään extreme sääilmiöitä kovin paljon ainakaan. En tiedä onko Suomessa sellasta isoo riskiä. No kyl varmasti ulkomaan matkojen osalta just muuttunu jonkun verran koko tilanne just Euroopan matkailussa et Ukrainan ja Venäjän välinen sota on vaikuttanut turvallisuusasioihin liittyen et en oo perehtynyt et onks Puolaan turvallista matkustaa et uskoisin et on mut toki se on rajalla et en tiä ja sit ehkä täl hetkellä on ollu aika paljon just metsäpaloja ja tällasta et ehkä neki sit jossain määrin vaikuttaa ja just rajummat sääilmiöt ja ilmastonmuuttumiseen liittyvät asiat. Mut Suomessa ollaan aika vähällä päästy. Mut varmaan siis jos tietää et minne voi mennä ja minne ei ni ei pitäis olla mitään ongelmaa.” (haastateltava kahdeksan)

4.6 Koronan vaikutus matkailun vastuullisuuteen

Haastateltavien vastausten perusteella koronapandemia on vaikuttanut matkailun vastuullisuuteen siten, että lähes kaikki haastateltavat eli kahdeksan vastaajaa kymmenestä tekevät nykyään entistä enemmän kotimaanmatkoja. Viidellä vastaajista, eli 50 prosentilla matkat kohdistuvat nykyään kaukomaiden sijasta Euroopan maihin.

”Mä sanoisin että korona on ehkä vähän lisännyt Suomen matkoilla. Ulkomaanmatkojen osalta se on pysynyt aika samana, mut tota lisännyt vapaa-ajan matkailuintoa Suomen matkoja kohtaan.” (haastateltava kuusi)

Vastausten perusteella lentojen päästöistä kertovat ilmastosertifikaatit kiinnostavat kaikkia tutkimukseen vastanneita henkilöitä, mutta sertifikaatit ovat monesti tavalliselle kuluttajalle tuntemattomia. Vastausten perusteella sertifikaatteja voisi avata tarkemmin esimerkiksi lentoyhtiöiden nettisivuilla, jotta kuluttajat ymmärtävät syvällisemmin niiden merkityksen.

”Nii ei ne sertifikaatit yleensä ihmisille kerro mitään et vaikka avoimemmin omilla sivuilla ja somessa vois avata et mitä tekoja ne tekee ja selkeyttää sit sitä. Sais vähän tietoisemmaks et ei oo vaa se präntti jossain ja ei kukaan tiiä et mitä se tarkoittaa.” (haastateltava kolme)

”No ehkä jotenki se et selkeesti kertois jonkun konkreettisen esimerkin kautta et miten se vastuullisuus toteutuu et olis jotenki konkretisoitu et toimitaan tällä tavalla ni se näkyy tällä tavalla. Eikä vaa et toimimme näiden arvojen mukaan ja siksi saimme kunniakirjan. Tai ehkä se et jos miettii uima-altaiden lämpötilojen laskua et sitku ne luvut avataan et vuositasolla on näin paljon ja mitä sillä samalla määrällä pystyis tuottamaan sähköä mil on lämmitetty se vesi. Et tälläset konkreettiset esimerkit vastuullisuuden osa-alueella et miten se heidän toiminnassa näkyy. Ja harvalla hotelliketjulla on sellainen osio omilla nettisivuilla et miten se vastuullisuus ja eettisyys näkyy.” (haastateltava seitsemän)

5 TULOSTEN TARKASTELU

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, että miten koronaviruspandemia on vaikuttanut 20–35-vuotiaiden Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa asuvien nuorten aikuisten matkailuintoon, matkailun riskitietämykseen sekä mielipiteisiin matkailun vastuullisuudesta.

Tämän luvun tarkoituksena on analysoida haastattelun tutkimustuloksia sekä antaa vastaus opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin ja pohtia tutkimuksen jatkokehitysmahdollisuuksia.

5.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön eettisiä periaatteita on kunnioitettu noudattamalla tarkasti HAMK:in opinnäytetyöopasta. Tutkimuksessa käytetyt haastatteluiden vastaukset ovat todellisten henkilöiden kertomia asioita. Ennen haastatteluita olen kerännyt aiheesta teoriamateriaalia sekä tietoa aikaisemmista vastaavista tutkimuksista ja olen kertonut haastateltaville tutkimuksen aiheen, haastattelun toteutustavan ja arvioidun keston.

Haastattelun kysymykset ovat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä ja haastatteluiden tunnelmaa on kevennetty jutustelemalla ennen haastatteluita muita kuulumisia.

Haastatteluun osallistuneilta henkilöiltä on kysytty suostumus haastatteluun ja sen tallentamiseen ennen haastattelua. Suostumus on kysytty ensin kirjallisesti ja kysytty vielä myöhemmin suullisesti haastattelutilanteessa. Suostumus on dokumentoitu tallenteelle.

Haastattelut on toteutettu täysi-ikäisille, eli vähintään 18-vuotiaille henkilöille ja haastatteluun osallistuneilla henkilöillä oli mahdollisuus keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa. Vastaukset ovat luottamuksellisia ja vastauksista ei voi tunnistaa haastateltavaa henkilöä. Tallennetut materiaalit on hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen jälkeen, eikä niitä käytetä muihin tarkoituksiin. (HAMK, 2021)

Tutkimus on toteutettu melko laajalle ikäryhmälle (20–35-vuotiaille) ja vain kymmenelle henkilölle, joten tutkimuksen perusteella ei voida yleistää kaikkien Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa asuvien nuorten näkemyksiä matkailusta koronaviruspandemian jälkeen. Toisaalta tutkimuksen perusteella on kuitenkin saatu moniin kysymyksiin melko yhteneväisiä ja laajoja vastauksia. Eniten yhteneväisiä vastauksia tutkimuksessa saatiin kotimaanmatkailun suosion nousuun liittyen sekä ulkomaanmatkailun vähentymiseen

koronapandemian aikana. Kaikki vastaajat myös pitivät tällä hetkellä kotimaanmatkailua lähes kokonaan riskittömänä.

Tutkimus on toteutettu koronapandemian jälkeen ja saman viikonlopun aikana, eli elokuussa 2023. Haastattelun toteuttaminen suhteellisen samaan aikaan lisää tutkimuksen luotettavuutta, etenkin kun koronaviruspandemian tilanne on elänyt jatkuvasti.

Tutkimuksen luotettavuutta on pyritty parantamaan myös tarkastelemalla kysymyksiä kriittisesti muutaman henkilön toimesta ennen virallisten haastatteluiden pitämistä. Tällä on pyritty varmistamaan se, että haastateltavat varmasti tulkitsevat esitetyt kysymykset oikein.

Tästä tarkastelusta huolimatta tuloksia on voinut heikentää se, että tutkittavat eivät välttämättä ole ymmärtäneet kaikkia kysymyksiä niin kuin tutkija on ne tarkoittanut.

Tutkimus olisi myös luotettavampi, jos se olisi toteutettu suuremmalle joukolle haastateltavia.

5.2 Keskeiset tulokset

Tätä tutkimusta tehdessäni huomasin, että koronaviruspandemian myötä kotimaanmatkailun into on selkeästi lisääntynyt ja koronapandemian myötä kokonaan uudeksi matkailutavaksi on tullut matkailu, joka ei kuluta ympäristöä, eli virtuaalimatkailu. Kaikki tutkimukseen osallistuvat ovat kokeilleet jotain virtuaalista elämystä, mutta matkoilta ja elämyksiltä haetaan pääsääntöisesti aitoa paikan päällä tapahtuvaa kokemusta.

Koronaviruspandemiaa ei pidetä enää suurena riskinä matkaa varatessa, mutta monia muita ajankohtaisia riskejä nuoret aikuiset ottavat huomioon matkaa varatessa. Ajankohtaisia riskejä, jotka nyt huolettavat nuoria aikuisia on esimerkiksi Ukrainan sotatilanne, ilmastonmuutokseen liittyvät sään ääri-ilmiöt sekä lisääntynyt väkivallan ja rikollisuuden uhka. Myös tämänhetkinen inflaatiotilanne huolettaa nuoria aikuisia ja sen takia nuoret vertailevat matkojen hintoja tarkkaan ja miettivät onko matkailu juuri nyt taloudellisesti järkevää vai voisiko matkailua siirtää myöhempään vaiheeseen.

Koronapandemian ilmaantumisen myötä lentoliikenne väheni huomattavasti.

Lentoliikenteen vähentyminen ja ilmastonmuutokseen liittyvät ajankohtaiset keskustelut olivat alkaneet mietityttää kaikkia haastatteluun osallistuvia nuoria aikuisia. Vastausten

perusteella vastuullinen matkustaminen selkeästi kiinnostaa nuoria aikuisia ja haastateltavat selkeästi kiinnittävät huomiota lentojen sertifikaatteihin. Haastateltavat kuitenkin tarvitsivat konkreettisia esimerkkejä mitä lentoyhtiöiden sertifikaateilla tarkoitetaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat:

- miten koronaviruspandemia on vaikuttanut tulevaisuuden matkailusuunnitelmiin?
- miten koronaviruspandemia on vaikuttanut matkailun riskitietoisuuteen?
- miten koronaviruspandemia on muuttanut käsitystä vastuullisesta matkailusta?

Tutkimuksen tulosten perusteella koronapandemia on vaikuttanut tulevaisuuden matkailusuunnitelmiin lisäämällä selkeästi kotimaanmatkailua. Virtuaalimatkailu oli tutkittavien vastausten perusteella melko tuntematon käsite ja se ei juurikaan kiinnosta nuoria aikuisia, koska asiat halutaan kokea ja tuntea itse. Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneista olivat kuitenkin koronapandemian aikana tai sen jälkeen osallistuneet johonkin virtuaaliseen elämykseen, esimerkiksi konserttiin, museokäyntiin, oopperaan, työhyvinvointipäivään tai pikkujouluihin.

Tutkimuksen perusteella virtuaalimatkailu voisi mahdollisesti tulevaisuudessa kiinnostaa, jos VR-laseja kehitettäisiin aidomman tuntuisiksi tai jos terveydentila, taloudellinen tilanne tai mahdollinen uusi pandemia ei mahdollistaisi matkailua. Virtuaalimatkailun avulla osa tutkittavista koki myös haluavansa tutustua mahdolliseen tulevaan matkakohteeseen tarkemmin ja saada inspiraatiota matkan suunnitteluun.

Koronaviruspandemian vuoksi nuorten matkailun riskitietoisuus on myös lisääntynyt. Koronaviruspandemiaa ei pidetä enää suurena riskinä, mutta mahdolliset tulevaisuuden pandemiat sekä mahdolliset vaarallisemmat virusmuunnokset mietityttävät kahta vastaajaa. Tutkimukseen osallistuneet nuoret aikuiset pohtivat matkaa varatessaan myös esimerkiksi matkavakuutuksen kattavuutta ja maan rokotussuosituksia. Tutkittavat myös haluavat

varmistaa, että kyseisessä maassa ei voi joutua esimerkiksi karanteeniin ja saattavat tehdä matkustusilmoituksen ulkoministeriöön entistä herkemmin. Tutkittavat eivät kiinnitä vastausten perusteella erityistä huomiota käsihygieniaan, mutta moni tutkittava pitää esimerkiksi käsidesiä edelleen mukana.

6.1 Vertaus aikaisempaan tutkimukseen

Verraten aikaisempaan vuonna 2020 Haaga-Helia Ammattikorkeakoulun toteutettuun tutkimukseen koronapandemiaa ei selkeästi pidetä enää riskinä matkaillessa. Tällä hetkellä nuoria huolettaa matkailussa esimerkiksi Ukrainan sota, ilmastonmuutos ja talouden epävarmuus. Kukaan tutkimukseen vastanneista ei pitänyt koronaviruspandemiaa enää riskinä matkustaessa tai matkaa varatessa. Vuoden 2020 Haaga-Helian toteutetun tutkimuksen mukaan jopa 54 prosenttia vastanneista koki suurta epävarmuutta koronaviruksen vuoksi. Aikaisemman tutkimuksen perusteella myös yli puolet vastaajista, eli 51 prosenttia koki, että Euroopan matka tai kaukomatka voisi olla suuri riski ja jopa 45 prosenttia vastaajista ei kokenut koronaviruspandemian vuoksi mitään kohdetta turvallisenä.

Haaga-Helian vuonna 2020 toteutetun tutkimuksen mukaan jopa 57 prosenttia vastanneista pitivät lomakohteen ja majoituksen hygieniatasoa, ja sitä ettei kohdemaassa ole vakavia tartuntatauteja tärkeänä matkakohdetta valittaessa. Tämän tutkimuksen perusteella kohteen hygieniatasolla ei ole enää suurta merkitystä. Koronaviruspandemian takia haastateltavat kiinnittävät nykyään kuitenkin tarkemmin huomiota käsihygieniaan esimerkiksi pesemällä käsiä ja käyttämällä käsidesiä. Puolet haastatteluun vastanneista myös selvittää kohteen hygieniatasoa tarkemmin. Muuten kohteen hygieniatasolla ei ole juurikaan vaikutusta vuonna 2023 verraten aikaan ennen koronaviruspandemiaa.

Koronaviruspandemian takia nuoret aikuiset ovat alkaneet pohtia hieman myös matkailun vastuullisuuteen liittyviä asioita. Tämä näkyy esimerkiksi kotimaanmatkailun sekä lähimatkailun lisääntymisenä, mutta koronaviruspandemian aikaan huomattavasti vähentynyt lentokonematkailu sai nuoret myös pohtimaan lentämisen saastuttavuutta. Moni tutkittava on nähnyt lentoja varatessaan lentoyhtiöiden vastuullisuudesta kertovia sertifikaatteja, mutta sertifikaatit harvoin kertovat tavalliselle kuluttajalle mitään. Tutkittavat

haluaisivat, että lentoyhtiöt avaisivat sertifikaattejaan tarkemmin konkreettisin esimerkein lentoyhtiöiden nettisivuilla, sosiaalisessa mediassa ja lennoilla.

Viitaten Konun, Pesonen ja Reijonen Matkailuliiketoimintaa teoriasta käytäntöön teokseen vuodelta 2020 matkailijat ovat monesti kiinnostuneita matkailun kestävydestä sekä vastuullisuudesta, mutta heillä ei ole tarpeeksi tietoisia vastuullisuudesta matkailusta. Myös tämän tutkimuksen vastausten perusteella nuoret ovat pääasiassa kiinnostuneita vastuullisesta matkustamisesta, mutta heiltä puuttuu tarkempaa tietoa ja ymmärrystä matkailun vastuullisuudesta. Tämä näkyi konkreettisesti siten, että haastatteluun vastanneet henkilöt olisivat valmiita esimerkiksi hyvittämään lennon hiilidioksidipäästöjä, jos asiasta olisi tarkemmin mainostettu konkreettisin esimerkein tai jos lennolla tiedotettaisiin hiilidioksidipäästöjen hyvittämisestä.

Kuten Konu, Pesonen ja Reijonen kuvaavat vuoden 2020 teoksessaan Suomessa lait ja asetukset ohjaavat yrityksiä toimimaan vastuullisesti, mutta harva yritys kuitenkaan osaa kertoa näistä saavutuksista omassa markkinointiviestinnässään ja yritysten upeat panostukset jäävät kuluttajilta pimentoon. Tutkimuksen perusteella haastateltavista henkilöistä seitsemän kymmenestä olivat huomanneet jotain vastuullisuuteen liittyviä asioita matkalla ja matkaa varatessa. Tutkimuksen perusteella haastateltavat olivat huomanneet selkeästi eniten lentojen ympäristöasioista liittyviä sertifikaatteja, mutta näiden tarkempi tarkoitus oli jäänyt pimentoon. Yksi tutkimukseen osallistuneista oli kuunnellut lentojen vastuullisuuteen liittyvän podcastin, jonka avulla hän oli saanut selville lentoyhtiöiden sertifikaatteihin liittyen. Hänkin olisi kaivannut tarkempia esimerkkejä vastuullisuudesta suoraan lentoyhtiöiltä. Muita vastuullisuuteen liittyviä asioita, joita tutkittavat olivat huomanneet matkaa varatessa tai matkalla olivat kierrätysmahdollisuudet, pumppupullot pienten shampoiden tilalle, jätemaksut ja ekologiset majoitukset. Kaksi vastaajaa kertoi myös lentämisen sijaan käyttävänsä mieluummin henkilöautoa, junaa tai linja-autoa ja kaksi vastaajaa kertoi myös pyrkivänsä välttämään maita, jotka selkeästi kärsivät turismista.

6.2 Kehitysehdotukset

Tämän tutkimuksen ansiosta sain haastateltavilta varteenotettavia kehitysideoita tulevaisuuden virtuaalimatkoihin sekä matkailun vastuullisuuteen liittyen. Näiden on

tarkoitus antaa arvokasta tietoa nuorten aikuisten matkustamiseen liittyvistä mielipiteistä lentoyhtiöille, matkailupalveluita tuottaville yrityksille sekä virtuaalimatkojen järjestäjille.

Suurimpia kehityskohteita, joita haastattelun vastausten perusteella nousi esiin, oli matkailun vastuullisuuden osalta tarkempi tiedotus konkreettisin esimerkein mitä lentoyhtiöiden sertifikaateilla tarkoitetaan. Myös matkailupalveluita tarjoavilta yrityksiltä toivottiin kasviruokien lisäämistä, hygienian huomioimista ja kannustamista kierrätykseen. Vastausten perusteella kävi myös ilmi, että haastateltavat haluaisivat tietää miten hotellit tukevat paikallisia yrityksiä, esimerkiksi tilaako hotelli paikallista ruokaa tuottajilta.

Virtuaalimatkojen osalta haastateltavat toivoisivat, että tulevaisuudessa VR-laseja kehitettäisiin aidomman tuntuiseksi, virtuaalimatkoja tehtäisiin tunnetummiksi esimerkiksi sosiaalisen median avulla. Haastateltavat myös toivoivat, että virtuaalimatkoja saisi kokeilla edullisesti tai täysin ilmaiseksi. Yksi varteenotettava ehdotus tulevaisuuden virtuaalimatkoille nousi vastauksista esille. Haastateltava ehdotti matkaa, jossa kokattaisiin kotona paikallista ruokaa ja aterioita syötäisiin virtuaalioppaan opastuksen ääressä.

Matkailun vastuullisuus:	Virtuaalimatkat:
- lentoyhtiöt ja majoituspalveluita tarjoavat yritykset voisivat avata nettisivuillaan ja lennoillaan konkreettisesti ja selkein esimerkein heidän sertifikaattejaan, esimerkiksi kertomalla miten heidän hiilijalanjälkensä on kompensoitu tai miten vastuullisuus toteutuu	- VR-laseja tulisi kehittää, jotta virtuaalimatkat tuntuisivat paljon aidommilta kokemuksilta
- matkailupalveluita tarjoavat yritykset voisivat lisätä kasvisruokaa	- virtuaalimatkoja voisi tehdä tunnetummiksi ja niitä voisi mainostaa enemmän esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- matkailupalveluita tarjoavat yritykset voisivat tuoda esille nettisivuillaan hygienian huomioimiseen liittyviä asioita sekä kierrätystä	- virtuaalimatkat voisivat kiinnostaa enemmän, jos niitä saisi kokeilla täysin ilmaiseksi
- hotellien nettisivuilla voisi olla enemmän mainintaa, miten he tukevat paikallisia kohteita	- virtuaalimatkoja voisi tarjota elämysmatkoina esimerkiksi siten, että tarjonnassa yhdistyisi kohdemaan paikallinen resepti sekä opastettu virtuaalimatka kyseisessä maassa

Kuva 1. Haastattelun vastausten perusteella saadut kehitysehdotukset matkailun vastuullisuuteen ja virtuaalimatkoihin liittyen.

7 POHDINTA

Tätä opinnäytetyötä tehdessä pääsin syventymään nuorten aikuisten mielipiteisiin matkustamisesta koronaviruspandemian jälkeen. Tutkimuksen teko auttoi minua laajentamaan omaa tietouttani esimerkiksi virtuaalimatkailusta sekä pohtimaan myös omaa suhdettani vastuullisuuteen matkailuun.

Opinnäytetyön teko oli lopulta todella mielenkiintoista sekä antoisaa ja haastatteluiden tekeminen oli ehdottomasti opinnäytetyön mukavin ja innostavin vaihe.

Koronaviruspandemian jatkuva muuntuminen sekä aikaisempien tutkimusten vähäisyys toivat mielenkiintoa tekemiseen, mutta ne aiheuttivat myös omat haasteensa tutkimuksen tekemiselle. Olisin voinut myös suunnitella tarkemmin ajankäyttöäni eri työvaiheisiin.

Puhelimitse toteutettu haastattelu oli mielestäni hyvä toteutustapa. Olin myös tyytyväinen, että haastatteluiden alussa pyrin rentouttamaan tunnelman juttelemalla yleisiä kuulumisia. Haastateltavat saivat tämän jälkeen rauhassa ja kiireettömästi kertoa omia mielipiteitään valmiin kyselylomakkeen sijaan. Sain haastateltavilta pitkiä ja monipuolisia vastauksia sekä hyviä kehitysideoita tulevaisuuden vastuullisempaan matkusteluun sekä virtuaalimatkailuun liittyen. Haastateltavia olisi voinut olla enemmän, vaikka toisaalta jo kymmeneltä henkilöltä sain paljon uutta tietoa. Useamman kuin kymmenen haastattelun analysointi olisi myös vienyt paljon aikaa.

Opinnäytetyön päällisiin tutkimusongelmiin saatiin vastaus sekä pystyin vertailemaan tuloksia aiheen aikaisempiin tutkimuksiin. Opinnäytetyötä voi jatkaa tulevaisuudessa vertaamalla vastauksia esimerkiksi vuoden 2033 nuoreen matkailijaan. Haastattelun voisi toteuttaa myös uudestaan esimerkiksi joulukuussa 2023, kun koronavirusta on taas runsaasti liikkeellä ja verrata vastauksia elokuussa 2023 toteutettuun haastatteluun.

LÄHTEET

BusinessFinland. (n.d.).

Kestävyys matkailuvaltina.

<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu>

BusinessFinland. (2018).

Kestävän matkailun nykytila, haasteet ja kehittämistarpeet

https://www.businessfinland.fi/48e79a/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/loppuraportti_selvitys_kestavan_matkailun_nykytila_ja_kehittamistarpeet-..pdf

BusinessFinland. (2021).

Matkailija 2030 –skenaariot

<https://www.businessfinland.fi/490529/globalassets/julkaisut/visit-finland/tutkimukset/2021/matkailija-2030--skenaariot.pdf>

Duodecim. (2020).

Historian influenssapandemiat

<https://www.duodecimlehti.fi/duo95933>

Euroopan komissio. (2023).

Talous ja työllisyys koronaviruspandemian aikana

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/coronavirus-response/supporting-jobs-and-economy-during-coronavirus-pandemic_fi

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. (2015).

Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja.

Gaudeamus. (s. 47). Saatavilla:

<https://www.ellibs.com/fi/book/9789524958868/tutkimushaastattelu-teemahaastattelun-teoria-ja-kaytanto>

Konu, H., Pesonen J. & Reijonen H. (2020).

Matkailuliiketoimintaa teoriasta käytäntöön. E-kirja. Osuuskunta Vastapaino.

ss. 195-211 Saatavilla: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517688550>

Haaga-helia ammattikorkeakoulu. (2020).

Koronaepidemian vaikutus suomalaiseen matkailuun

[https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2020-](https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2020-10/koronaepidemian_vaikutus_suomalaisten_matkailuun_5_2020_0.pdf)

[10/koronaepidemian_vaikutus_suomalaisten_matkailuun_5_2020_0.pdf](https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2020-10/koronaepidemian_vaikutus_suomalaisten_matkailuun_5_2020_0.pdf)

Hämeen ammattikorkeakoulu. (2021).

HAMK opinnäytetyöopas

<https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2021/11/HAMK-Opinnaytetyoapas-2.pdf>

Hämeen ammattikorkeakoulu. (2023).

Opinnäytetyö

<https://www.hamk.fi/opiskelijan-ohjeet/opinnaytetyo/>

Moilanen, T., Ojasalo K. & Ritalahti, J. (2015).

Kehittämistyön menetelmät. E-kirja. Sanoma Pro Oy. s. 105

Saatavilla: <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-63-2695-5>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021).

Koronavirus COVID-19

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-sars-cov-2>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021).

Matkustaminen ja koronaviruspandemia.

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/matkustaminen-ja-koronaviruspandemia>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023).

Hengitysinfektioiden ehkäisy

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/hengitystieinfektioiden-ehkaisy>

Koronatapaukset, sairaalahoidon tilanne ja kuolemat

<https://www.thl.fi/episeuranta/tautitapaukset/koronakartta.html>

Tilastokeskus. (n.d.).

Suomen virallinen tilasto. (SVT). Suomalaisten matkailu

<https://www.stat.fi/til/smat/kas.html>

Ulkoministeriö. (2023).

Terveys, rokotukset ja lääkkeet matkalla

<https://um.fi/terveys-ja-rokotukset>

Valtioneuvosto (2023).

Korona ei enää ole yleisvaarallinen tartuntatauti

<https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/korona-ei-ena-ole-yleisvaarallinen-tartuntatauti>

Valtioneuvosto. (2020).

Koronapandemia on maailmanlaajuinen uhka – vältä matkustamista edelleen

<https://valtioneuvosto.fi/-/koronapandemia-on-maailmanlaajuinen-uhka-valta-matkustamista-edelleen>

Valtioneuvosto. (2023).

Koronavirus Suomessa

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta>

Virtuaalimatka. (2023).

Tuomme maailman kotiisi

<https://www.virtuaalimatka.fi>

Liite 1: Haastattelun kysymykset

Koronan vaikutus matkailuun:

1. Onko koronapandemia vähentänyt, lisännyt vai pitänyt samana sinun vapaa-aikasi matkusteluintoa Suomessa? Entä ulkomailla? (verrattuna aikaan ennen koronapandemiaa)
2. Kuinka paljon suunnilleen teit vapaa-ajan matkoja vuodessa Suomessa ja ulkomailla ennen koronapandemiaa? Entä nykyään?
3. Minkälaisia virtuaalimatkoja tai virtuaalikeikkoja olet käyttänyt koronan ilmenemisen jälkeen ja miten virtuaalimatkoja ja keikkoja niitä voisi kehittää, jotta ne voisi kiinnostaa myös tulevaisuudessa?
4. Miten koronapandemia on vaikuttanut sinun tulevaisuutesi lomasuunnitelmiin ja minkälaisia matkoja haluat tehdä tulevaisuudessa?

Matkailun riskit:

5. Minkälaisia uusia riskejä koet tällä hetkellä matkustamisessa Suomessa ja ulkomailla verrattuna aikaan ennen koronapandemiaa? (Voi olla muitakin riskejä kuin koronaan liittyviä)
6. Kuinka paljon kohteen hygieniataso vaikuttaa matkavalintaan verrattuna aikaa ennen koronaa? Tuleeko kohteen hygieniatasoon kiinnitettyä nyt enemmän huomiota?

Matkailun vastuullisuus:

7. Miten matkailupalveluita tarjoavat yritykset voisivat lisätä matkailun vastuullisuuden näkyvyyttä?
8. Mitä vastuullisuuteen liittyviä asioita olet huomannut matkaa varatessa ja matkalla?